

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

**Celoštátne kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá
12. ročník, školský rok 2019/20
Testové úlohy pre kategóriu C (9. ročník ZŠ a 4. ročník OG)**

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené *

1.* V odpoved'ovom hárku správne doplňte slová vo vete.

M. R. Štefánik bol ako mladý poslaný do ... A ... školy v ... B... aby sa naučil maďarský jazyk.

Ako pomôcku ponúkame pohľad na dominantnú stavbu v obci/meste, kde Štefánik študoval a v odpoved'ovom hárku aj prvé písmená oboch slov.

2.* Počas vysokoškolského štúdia sa M. R. Štefánik veľmi aktívne zapojil do študentského spolkového života.

- a) Uved'te názov významného spolku slovenských študentov v Prahe, ktorého bol Štefánik členom.
- b) Akú najvyššiu funkciu v tomto spolku zastával?

3.* Rozhodnite, či sú uvedené výroky správne alebo nie. Správnu odpoveď zakrúžkujte v odpoved'ovom hárku.

- a) M. R. Štefánik mal so svojím otcom celý život dobrý vzťah bez konfliktov.
- b) S T. G. Masarykom sa Štefánik stretol prvý raz až v Paríži.
- c) Počas štúdií Štefánik redigoval Umelecký hlas ako prílohu časopisu Hlas.
- d) Na Karlovej univerzite v Prahe získal titul doktora filozofie.

4.* V roku 1904 odišiel Štefánik do Paríža. Spomedzi uvedených pojmov vyberte iba tri, ktoré **nevystihujú** jeho situáciu po príchode do metropoly Francúzska a zapíšte ich do odpoved'ového hárku.

čakanie, zábava, neistota, finančná tieseň, dostatok, manuálna práca

5.* Pozorne si prečítajte nasledujúci text a do odpoved'ového hárku správne doplňte mesto a aspoň priezviská Štefánikových priateľiek.

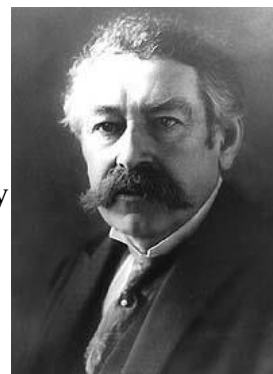
Ked' žil Štefánik vo francúzskom meste ... A... prišla do tohto mesta skupinka českých študentiek, medzi nimi bola a j... B..., ktorá sa stala Štefánikovou novou láskou a nahradila v jeho srdci ... C...

6. * V Paríži vznikli v rokoch 1914 a 1915 hneď dve česko-slovenské organizácie, ktoré sa usilovali získať podporu Čechov a Slovákov žijúcich v krajinách Dohody, vrátane vojnových zajatcov. Bol to Zahraničný zväz česko-slovenský a Český zahraničný komitét.

- a) Aké plány povojnového riešenia štátnosti Čechov a Slovákov mali tieto organizácie?
- b) Ktorú z nich založil T. G. Masaryk?

7.* Štefánik sa spolupodieľal na memorande, ktoré spolu s Masarykom a Benešom odovzdali francúzskemu premiérovi A. Briandovi (na obr.) vo februári 1916. V ňom okrem iného riešili aj formu vlády v budúcom česko-slovenskom štáte, ktorou mala byť monarchia. Z uvedených možností vyberte tri, ktoré autori **nepredložili** ako možné varianty riešenia vládcu budúcej monarchie:

- a) na čele by mal stáť niekto z ruskej vládnucej dynastie
- b) parlament by zvolil za vládcu niektorého z predstaviteľov českej šľachty
- c) na trón by zasadol člen bulharskej vládnucej dynastie
- d) za vládcu by bol zvolený princ z niektorej zo spojeneckých krajín
- e) vznikla by personálna únia s Veľkým Srbskom
- f) vznikla by personálna únia s obnoveným Poľskom

8.* Rozhodnite, či uvedené výroky sú správne alebo nie. V odpoved'ovom hárku zakrúžkujte správnu odpoveď.

- a) Neskoršia Česko-slovenská národná rada vznikla v Paríži vo februári 1916.
- b) M. R. Štefánik v nej pôsobil od začiatku ako jeden z podpredsedov.
- c) Z politických dôvodov presadzoval M. R. Štefánik, aby rada nemala vo svojom názve spomenuté Slovensko.
- d) K zmene názvu rady na Česko-slovenskú došlo na naliehanie zo strany zástupcov Slovenskej ligy v USA.

9.* Prečítajte si úryvok z dobového dokumentu z konca augusta 1916, pri zrode ktorého bol aj M. R. Štefánik, a odpovedzte na nasledujúce otázky.

„Česi a Slováci, súc si vedomí, že sú navzájom úzko spätí tak životnými záujmami, ako aj kultúrou a menovite pokrvnými vzťahami, želajú si vyvinúť sa v jednotný politicky nerozdielny a slobodný národ pod záštitou a protekciou Štvordohody. Tento národ má absolútnu dôveru k Rusku, ktoré šľachetne prejavilo rozhodnú vôľu pokračovať vo svojom historickom poslaní chrániť a oslobodzovať Slovanstvo.“

- a) Ako sa nazýval tento dokument? V odpoved'ovom hárku nájdete pomôcku.
- b) Mal tento dokument reálny význam pre „česko-slovenskú vec“ a naplnili sa jeho zámery?
- c) Uplatňuje sa v tomto dokumente čechoslovakistický prístup k Slovákom?
- d) V texte sa spomína Štvordohoda. Uved'te, ktoré európske mocnosti ju v tej dobe tvorili.

10.* Prečítajte si nižšie uvedené vyjadrenie na adresu M. R. Štefánika a odpovedzte na nasledujúce otázky.

„Ste klamár, falšovateľ a platený rakúsky špión. Vedome a za peniaze pracujete pre Rakúsko a proti našej národnej veci.“

- a) Takto sa o Štefánikovi vyjadril jeho dovtedajší spolupracovník, s ktorým boli na misii v tej istej krajine. Uveďte aspoň priezvisko toho spolupracovníka a krajinu, v ktorej boli na misii.
- b) Tento spolupracovník stál za vznikom novej organizácie, ktorá mala zastrešovať záujmy Čechov a Slovákov v danej krajine a bola nezávislá od Masaryka, Beneša a Štefánika. Uveďte názov tejto organizácie.
- c) Stručne vysvetlite, v čom sa rozchádzali názory Štefánika a tohto spolupracovníka.
- d) Uveďte, aké opatrenie napokon Štefánik vyvodil voči tomuto spolupracovníkovi.

11.* V Štefánikovom živote hralo veľmi dôležitú úlohu lietanie. V tejto súvislosti rozhodnite, či uvedené výroky sú správne alebo nie. V odpoved'ovom hárku zakrúžkujte správnu odpoveď.

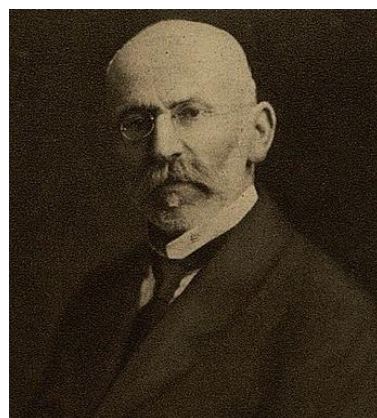
- a) Dňa 15. mája 1915 uskutočnil Štefánik svoj prvý bojový let. Išlo o bombardovaciu misiu.
- b) Skratky *MF 54*, *MFS-99* boli označením vojenských jednotiek, v ktorých slúžil Štefánik počas prvej svetovej vojny.
- c) Štefánik našiel smrť v troskách dvojplôšníka lietadla značky Blériot.

12.* Prečítajte si text a do odpoved'ového hárku zapíšte správne odpovede.

Štefánikovu diplomatickú prezieravosť charakterizuje aj to, že správne vyhodnotil vojenskú situáciu v marci 1919 v ... A ... , keď vojská pod vedením Kolčaka začali útočiť a ich cieľom bolo mesto ...B... Kým predstavitelia vlád Veľkej štvorky boli presvedčení oC.... vojenskej operácie, Štefánik mal iný názor, ktorý sa aj...D....

13.* Prečítajte si text a do odpoved'ového hárku zapíšte správne odpovede.

Štefánik sa v aktívne zúčastňoval mierovej konferencie v Paríži. Popritom sa tu stretol aj s „baťkom“ Jozefom ...A... (na obr.) aj s predsedom prvej československej vlády Karolom (Karlem) ... B... i profesorom slavistiky Adolfom ...C... s ktorým preberali aj otázku Lužických ...D...

14.* Do odpoved'ového hárku správne zapíšte odpovede na tieto otázky.

- a) Akým dopravným prostriedkom mal pôvodne cestovať Štefánik z Talianska do svojej vlasti?
- b) Napíšte názov mesta, pri ktorom bolo letisko, odkiaľ Štefánik odletel domov.

15. V odpoved'ovom hárku správne doplňte slová vo vete.

Študent Gavrilo ...A... člen organizácie Mladá ...B ..., ktorú podporovala ...C... organizácia Čierna ...D... v meste ...E... zastrelil následníka tónu Františka ... F.... a jeho manželku, ktorá je na obrázku.

16. V odpoved'ovom hárku správne doplňte slová vo vete.

Počas prvej svetovej vojny sa rozšírilo používanie bojových plynov. Používal sa chlór, ktorý spôsobil v lepšom prípade iba ... A ... Bojové plyny nasadila ...B... armáda pri belgickom meste ...C...

17. Víťazné mocnosti na Parížskej mierovej konferencii v roku 1919 rozhodovali (aj) o politickej mape Európy. Uvedené štáty rozdeľte podľa, toho či patrili medzi víťazov, lebo porazených.

Nemecko, Francúzsko, Česko-Slovensko, Turecko (Osmanská ríša)

18. Na základe indícií rozhodnite, o ktoré osobnosti medzivojnovnej Európy sa jedná. Do odpoved'ového hárku napíšte aspoň ich priezvisko:

a) maršal, ktorý v roku 1926 uskutočnil vojenský prevrat a hoci bol oficiálne iba ministrom vojny, krajinu až do svojej smrti riadil ako diktátor,

b) politik, ktorý sa zaslúžil o založenie Kráľovstva Srbov, Chorvátov a Slovincov a v rokoch 1919 a 1926 bol ministerský predseda tohto štátu.

19. Rozhodnite, ktorý výrok týkajúci sa Ústavy Československa z roku 1920 je pravdivý a ktorý nie. Správnu možnosť zakrúžkujte v odpoved'ovom hárku:

a) bola prijatá v máji 1920

b) bolo v nej zakotvené centralistické riadenie štátu

c) vychádzala z predstavy jednotného československého národa

d) názov štátu bol v nej písaný Česko-Slovenská republika

20. Prirad'te k jednotlivým osobnostiam vhodný termín. Správne dvojice písmen a čísel zapíšte do odpoved'ového hárku.

a) Lenin	1) Mexiko
b) Stalin	2) zakladateľ komunistickej totality
c) Trockij	3) šéf úradu propagandy
d) Mussolini	4) gulag
e) Goebbels	5) pochod na Rím (na obrázku)

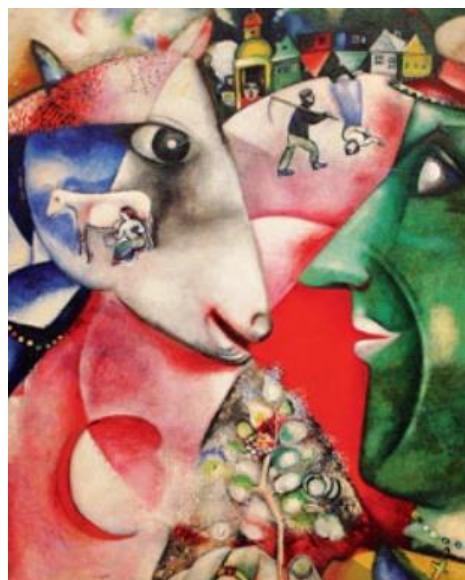
21. Na základe indícií rozhodnite, o ktoré osobnosti medzivojnového Slovenska sa jedná. Do odpoved'ového hárku napíšte aspoň ich priezvisko:

- a) katolícky kňaz a politik, jeho priezvisko sa dostalo aj do názvu politickej strany,
- b) právnik a sociálnodemokratický politik, pôsobil ako minister školstva aj spravodlivosti presadzoval čechoslovakistickú koncepciu.

22. K uvedeným charakteristikám umeleckých štýlov priradte v odpoved'ovom hárku ten správny (na obrázku máte ukážku jedného z nich):

konštruktivizmus, surrealizmus, dadaizmus

- a) upriamil pozornosť na všedné predmety, rozvíjal ľudskú fantáziu, názov vznikol náhodne
- b) v umení nemalo ísť o akúkoľvek náhodu, ale o náhodu v myslení a predstavách človeka
- c) avantgardné hnutie sovietskych architektov

23. Určite, ktorá udalosť sa udiala skôr a správne ju zapíšte do odpoved'ového hárku:

- a) útok Talianska na Etiópiu alebo podpísanie Mníchovskej zmluvy,
- b) prijatie Židovského kódexu v Nemecku alebo podpísanie Viedenskej arbitráže.

24. Ktoré tvrdenia týkajúce sa Slovenskej republiky z rokov 1939 a 1945 sú pravdivé? V odpoved'ovom hárku zakrúžkujte správnu odpoveď.

- a) hlásila sa ku kresťanským zásadám a myšlienkam,
- b) viedla nezávislú zahraničnú politiku,
- c) jej vojská sa zúčastnili útoku na Poľsko,
- d) po „malej vojne“ s Maďarskom si udržala svoje pôvodné hranice.

25. Slovenské národné povstanie je nepochybne významnou súčasťou našich dejín. Do odpoved'ového hárku správne napíšte aspoň priezviská vojenských veliteľov SNP.

26. Po skončení druhej svetovej vojny sa svet rozdelil do dvoch táborov (blokov). Na ich čele stáli štáty označované ako „superveľmoci“. Do odpoved'ového hárku napíšte, ktoré to boli.

27. Určite, ktorá udalosť sa udiala **neskôr** a správne ju zapíšte do odpoved'ového hárku

- a) vznik Varšavskej zmluvy alebo vznik NATO,
- b) Marshallov plán alebo vznik Rady vzájomnej hospodárskej pomoci.

28. Rozhodnite, ktoré tvrdenia týkajúce sa vývoja v Československu v rokoch 1945 až 1989 sú pravdivé. Správnu možnosť zakrúžkujte v odpoved'ovom hárku:

- a) skratka JRD označovala organizáciu Jednota rodičov a deti,
- b) Gustáv Husák sa stal prezidentom v roku 1960,
- c) v auguste 1969 bola invázia vojsk Varšavskej zmluvy,
- d) v roku 1988 sa konala známa sviečková manifestácia v Banskej Bystrici.

29. Rozhodnite, ktorá udalosť sa stala skôr

- a) Vznik Európskeho hospodárskeho spoločenstva alebo Európskej únie,
- b) znovuzjednotenie Nemecka alebo zánik Sovietskeho zväzu.

30. Na obrázku je Günter Verheugen, ktorý viedol prístupové rokovania Európskej únie so Slovensku republikou.

Do odpoved'ového hárku zapíšete, v ktorom roku sa Slovenská republika stala členom

- a) Európskej únie
- b) NATO
- c) Európskej menovej únie (prijatie Eura).

Autori: doc. PhDr. Adriana Kičková, PhD, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzent: Mgr. Anna Žideková

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2020

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády